

Vastuvoolu "Tuhkatriinu"

Estonia lava on üle mõne aja täna õhtul taas uue balletilavastuse päralt. Koreograaf Mai Murdmaa lavastuses esietendub Sergei Prokofjevi ballett "Tuhkatriinu". Kunstnik on Riina Vanhanen, dirigent Jüri Alperden. Nimirollis enesest mõista Kaie Kõrb ja tema kõrval Printsina Viesturs Jansons.

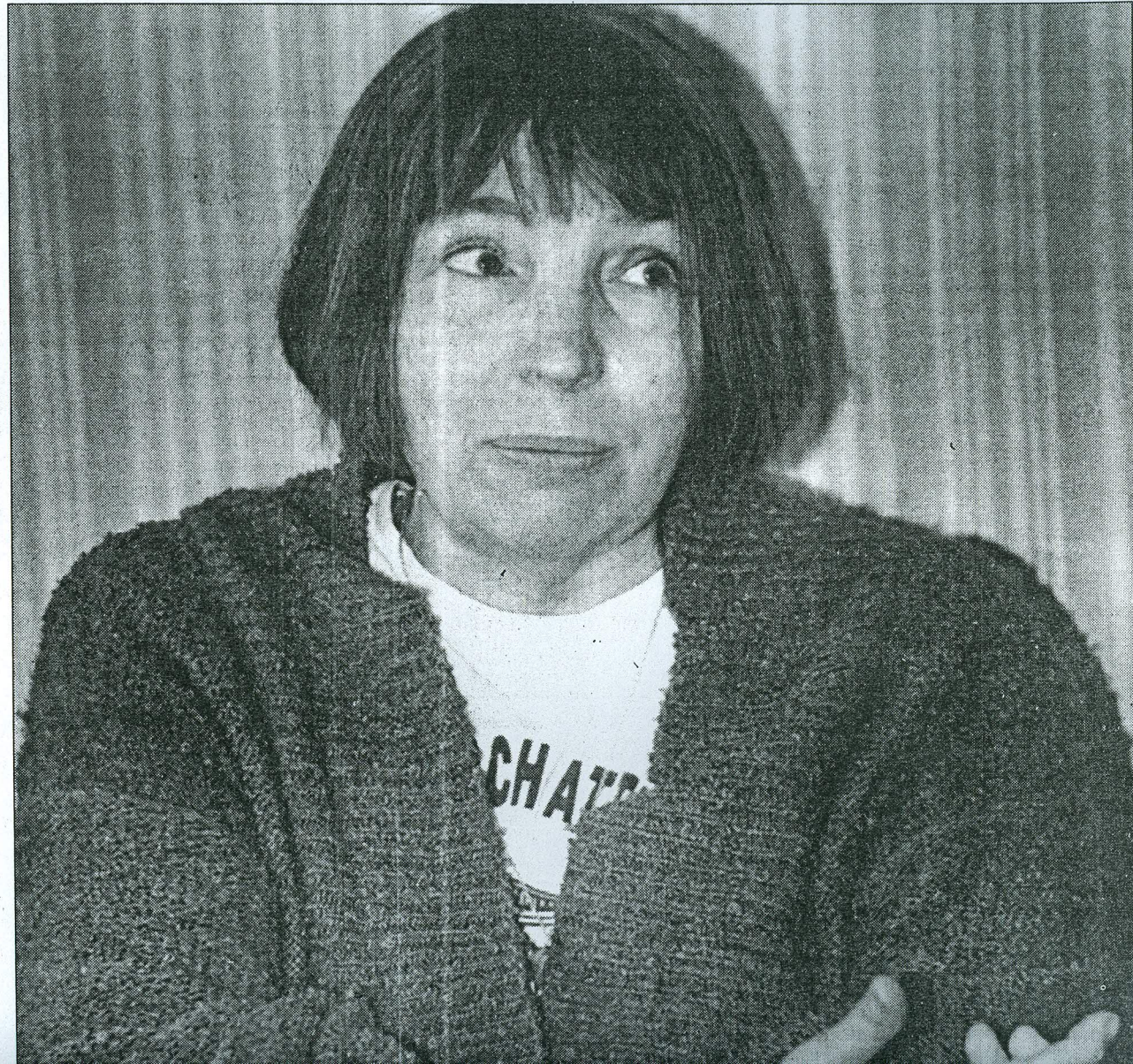
Pärast Mai Murdmaa ainunäoliste, religiooni-filosoofiliste balletilavastuste rida ("Kuritöö ja karistus", 1991; "Carmina Burana. Catulli carmina", 1983; "Credo", 1994) paneb meie esikoreograaf-LAVASTAJA nüüdne pöördumine klassikalise muinasjutt-balleti poole ehk nii mõnegi üllatunult kulmu kergitama.

Tõsi, oma intervjuudes on Mai Murdmaa tunnistanud: tee, mis tahad, publiku enamiku eelistustes-harjumustes piirdub balletikunst paraku "Luikede järvega" ning ehk ka veel "Giselle'i" ja "Uinuva kaunitariga". Nii olevat see kogu maailmas.

On's "Tuhkatriinu" Mai Murdmaa kompromiss, palgepööramine publiku, turumajanõuva teatri(juhtkonna) poole?

Mai Murdmaa: "Tuhkatriinu" ei olnud muidugi minu, vaid teatri valik. Mina pakkusin teised balletid välja, aga teater arvas, et need on võib-olla väga moodsad ja ei too publikut. Aga päris sundkäik "Tuhkatriinu" minu jaoks muidugi pole, olen ta peale palju varem mõelnud. Kunagi tegin selle Estonias oma diplomilavastusena, see oli 30 aastat tagasi."

Samamoodi võib ehk vasturääki-

kulmu kergitama.

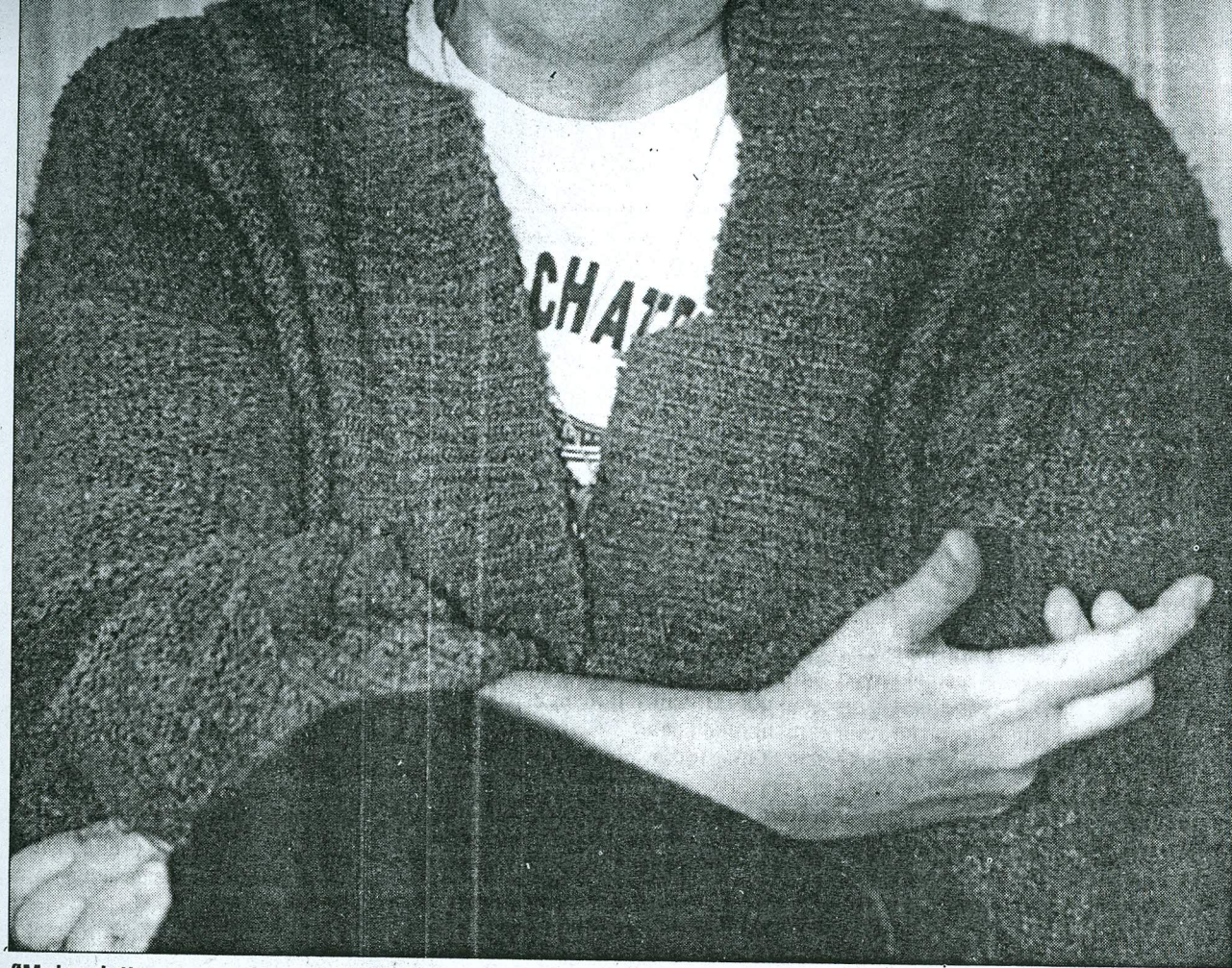
Tõsi, oma intervjuudes on Mai Murdmaa tunnistanud: tee, mis tahad, publiku enamiku eelistustes-harjumustes piirdub balletikunst paraku "Luikede järvega" ning ehk ka veel "Giselle'i" ja "Uinuva kaunitariga". Nii olevat see kogu maailmas.

On's "Tuhkatriinu" Mai Murdmaa kompromiss, palgepööramine publiku, turumajanõuva teatri (juhtkonna) poole?

Mai Murdmaa: "Tuhkatriinu" ei olnud muidugi minu, vaid teatri valik. Mina pakkusin teised balletid välja, aga teater arvas, et need on võib-olla väga moodsad ja ei too publikut. Aga päris sundkäik "Tuhkatriinu" minu jaoks muidugi pole, olen ta peale palju varem mõelnud. Kunagi tegin selle Estonias oma diplomilavastusena, see oli 30 aastat tagasi."

Samamoodi võib ehk vasturääkivusi, kompromissi ajanõuetega näha selles 1945. aastal kirjutatud Prokofjevi balletis: "Tuhkatriinu" muusika on kõrge poeesiaga, väga sügav muusika, kuigi see sündis sügaval Stalini-ajastul." Toona kehtisid klassikalistel süžeeballetidel oma reeglistavad traditsioonid, muinasjuttballettide etaloniks oli "Uinuv kaunitar". "Sellepärast ehk "Tuhkatriinu" jäi nagu selle traditsioonilise muinasjuttballeti ja helilooja sügava muinasjutu läbitunnetuse vahēle. Prokofjevi anne ja isikus on selle teemaga kindlasti seotud."

Nii huvitas Mai Murdmaad, kas on võimalik seda suurt poeesiat — ja samas ka satiirilist groteski, mida Prokofjevi ballett kannab, tänases välja tuua: "Püüdsin aktsentueerida neid kahte kogu Prokofjevi muusikale omast poolust — nende vastandamine on lavastuse põhikumaks, loodan, et need kandusid ka sellesse lavastusse. Suur poeesia, mis oli Prokofjevi vaeutatud hinges ja see grotesksus, mida ta enda ümber nägi... Kõik see, mis seostub Prints ja Tuhkatriinuga, aastaaegadega — igavene nostalgia lapsepõlve, täiuse järele, selles äärmuseni groteskses ümbruses, mida

"Muinasjutt on see, mis meil kõigil hinges," mõtiskleb Mai Murdmaa oma uuest lavastusest, täna esietenduvast Prokofjevi "Tuhkatriinust".

VERNER PUHM

kannavad võõrasema ja —õed." Nii on "Tuhkatriinu" koreograafi sõnul paljuski koomiline ballett.

Kuuldavasti ilmub tänane Tuhkatriinu lavale tolmuimejaga. Kui Murdmaa — olgu pealegi balletiklassika, midagi "moderni" ikka...?

"Tolmuimeja meil on, väike nali meie poolt," naerab Mai Murdmaa. "Eks ta on natuke teistmoodi, kui harjutud nägema. Lihtsalt see lugu on toodud kaasaega. Tuhkatriinu on kaasaja tüdruk ja Prints on kaasaja poiss. Aga see ei vähenda selle muinasjutulikkust: meil kõigil on ju tänagi

see sama muinasjutt hinges. Ei tahaks, et meie lapsed peaksid muinasjutu pähe ainult kitši vaatama. Muinasjutt võib olla ka see, mis meil endil hinges on. Ball on siin rohkem nagu fantaasia või siis maskeraad. Tegelikkus ja fantaasia põimuvad ja kõik muinasjutu elemendid on siingi olemas. Midagi niisugust siin ei ole, mis poleks lapsele kohane. Usun, et "Tuhkatriinu" on üks poeetilisemaid muinasjutte, mis kõneleb igas vanuses inimesele, nagu "Väike printsi".

"Nii et kuigi see valik oli ehk kompromiss, lõpptulemusena, usun, see

siiski kompromissina välja ei kukkunud. Tegin ikkagi seda, mida minu käest ei oodatud," naerab Murdmaa. "Ma arvan, et "Tuhkatriinut" ei pea ilmtingimata lavastama kitšina — muinasjutu vahuga. Ma seda ei taha ja seda pole ka Prokofjevi neoklassitsistlikus muusikas — tüüpilisi klassikalisi adagiosid siin teha ei saa, ta on palju vabam, sügavam, inimlähedasem. Ka maailmas on kaasajastatud "Tuhkatriinu" lavastusi üsna palju, ma ei ole esimene, kes teistmoodi teeb."

MEELIS KAPSTAS